

Дем'янчук Т. Головецький Василь // Редакторський практикум: Літературні портрети сучасних українських письменників: Студентські дослідницькі роботи / Упоряд. В.І. Башманівський. Кафедра новітньої української літератури та соціальних комунікацій. – Випуск 2. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. – 2012. – С. 45-51

ГОЛОВЕЦЬКИЙ ВАСИЛЬ

«Творчість – це стан душі»

*Я вірю, що зло завжди буде покаране.
Бо зло – неприродний стан для людини.
В юності я наївно вірив, що література
вдосконалює людство.*

В. Головецький

Василь Миколайович Головецький – член Національної спілки письменників України (2000 рік), заслужений журналіст України.

Кілька десятиріч Василь Головецький продуктивно працює у різних літературних напрямках і жанрах – прозі, поезії, художньому перекладі, літературній критиці. З 1987 року видав понад 10 авторських художніх книг та довідників, опублікував у літературних журналах «Україна», «Дніпро», «Косень», «Авжеж!», «Бердич» та інших періодичних виданнях понад 300 оповідань, новел, образків, віршів, анотацій, критичних оглядів, статей тощо.

Одночасно Василь Головецький вже майже двадцять років активно займається журналістською діяльністю: є телеведучим публіцистичних передач, телевізійного проекту «Мамина доля», видав науково-методичний посібник «Прямий ефір на телебаченні» та опублікував кілька наукових розвідок про сучасний стан і перспективи розвитку сучасного українського телебачення. Зараз обіймає посаду заступника генерального директора Житомирської обласної держтелерадіокомпанії.

Відповідь на питання про витоки його творчості письменник починає здалеку: «Я скажу – ніхто ніколи не може пояснити, як воно починається. От

як з'являється любов? Всі говорять вже тисячі років, що таке любов, і ніхто толком не може сказати (і слава Богу!). Це там має щось тьохнути в душі. От побачив хлопець дівчину чи дівчина хлопця, і – теньк! – і щось обірвалось.

І ця людина стає іншою. Так само і творчість...

Там є сто причин. Я виріс на Львівщині, у Прикарпатті. Може, те, що там така природа. Ще в мене так вийшло, що я малим захворів, був паралізований, майже п'ять років лежав у лікарні. Три класи я в гіпсі закінчував – перший, другий, третій клас. А якщо лежиш, не бігаєш, то читаєш, малюєш. Може, це посприяло. Мама, ще живенька у нас, співала в церковному хорі, вишивала рушники, до цих пір вишиває. Батько в ліс водив, коли я вже вийшов з лікарні. Як воно прийшло, я навіть не знаю».

Василь Головецький народився 28 жовтня 1954 року у селі Головецькому Старосамбірського району Львівської області. Батько-лісник постійно брав із собою сина в гори, мама і бабуся знали багато народних обрядів і пісень, які він не раз чув у їх виконанні. Мама славилася на всю округу ще і як майстерна вишивальниця: вишиті нею рушники та ікони досі прикрашають місцеву церкву.

У шестирічному віці Василь зазнав важкої травми і був на грані паралічу. Довелося понад чотири роки лікуватися у санаторії поблизу Львова. Цей непростий трирічний період лікування, як не парадоксально, дав хлопцеві помітний духовний та інтелектуальний імпульс, а ще – додаткові знання, які він навряд чи зміг би отримати в селі, де електрика з'явилася лише 1967 року. Видужавши, Василь повертається додому і закінчує місцеву восьмирічну школу. Для здобуття середньої освіти йому довелося два роки їздити за 11 кілометрів (іноді навіть долати їх пішки) у сусіднє село Стрілки.

Закінчивши Стрілківську десятирічку із золотою медаллю, Василь Головецький вступив на математичний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка. На студентські роки у Львові припадають перші серйозні літературні заняття. Він відвідує університетську студію

«Франкова кузня», спілкується з її учасниками, знайомиться з місцевими письменниками і поетами.

Серед серйозних впливів – знайомство з поетом-поліглотом Михайлом Савовичем Марченком, який свого часу працював у Москві, а потім був висланий до Львова за свої політичні погляди. За допомогою Михайла Савовича студент Головецький почав займатися вивченням польської та французької мов, перекладати, поглиблено вивчати світову літературну класику та історію, пробувати себе не лише у прозі, а й у поезії. На ті ж 70-ті роки минулого століття припадає початок його журналістської діяльності: він систематично друкує замітки і статті у Старосамбірській районній газеті «Радянське Прикарпаття», інших виданнях.

1976 року Василь Головецький закінчує університет і за направленням прибуває на Житомирщину, де починає працювати учителем математики і фізики Сушківської середньої школи Коростенського району, а заодно – співпрацювати із Коростенською міськрайонною газетою «Радянське Полісся», в яку 1979 року він переходить працювати кореспондентом. Нерідко його замітки та оповідання друкують також обласні газети «Радянська Житомирщина» і «Комсомольська зірка». Майже щотижня Василь Головецький їздив із Коростеня до Житомира на засідання обласної літературної молодіжної студії. Щоб поглибити свої літературні знання і майстерність, заочно вступає на відділення прози Московського літературного інституту, який успішно закінчує 1987 року. Того ж року в київському видавництві «Молодь» виходить його перша книга оповідань і новел «Маркіянові яблука».

Василь Головецький видав понад 10 книг:

- 1995 року в житомирському видавництві Сі-еН-еС опублікована збірка новел та поезій «Душа оглянулась», яка презентувала читачам Василя Головецького-поета;

- 1996 року у видавництві «Полісся» побачила світ повість «Вербна неділя». У книзі автор чи не вперше постав як перекладач російської поезії;
- 1998 року видавництво «Житомир» опублікувало збірку інтимної лірики «Найсолодша у світі»;
- 2001 року видана друга повість – «Прощання з душею»;
- 2003 рік. Повість «Ангел безодні». Вже традиційно до книги увійшли нові поезії та переклади;
- 2004 рік. До 50-річчя письменника видавництво «Бердичіврегіонвидав» опублікувало книгу вибраних оповідань, віршів та перекладів «Письмена журавлині»;
- 2008 рік. Поетична збірка «Тернова хустка». Деякі поезії зі збірки незабаром були покладені на музику і стали популярними піснями;
- 2009 року письменник видав першу книгу поетичних перекладів «Світло небесне».

У доробку Василя Головецького є два довідники. У 1991 році видано «Духовний пантеон України». Це невелика книжечка про видатних українців: головні життєві віхи, основні твори, здобутки. Друга брошура, як називає її сам автор, «заробітчанська», – «Народні цілителі України»: «Тільки-тільки цілителі почали ворушитися, то я видав її, і вона пішла на ура, бо народ хворів, хотів лікуватися».

В літературних колах ім'я Василя Головецького залунало ще 1987 року збіркою новел та оповідань «Маркіянові яблука». Перші спроби молодого автора викликали схвальні відгуки не лише у читачів, а й у критиків. Так, обласна газета друкує відгук про творчість Василя Головецького доктора філологічних наук, професора Петра Білоуса: «З опублікованих оповідань видно, що письменник тяжіє не до гостросюжетності чи композиційних трюків, а зосереджує увагу на характеротворенні, добираючи матеріал, добре знаний і пережитий».

Критики прозової творчості письменника відзначають його особливу увагу і симпатію до простих людей праці з їхніми складними долями, драматичним, а то й трагічними переплетіннями життєвих колізій, які, однак, не здатні убити в них світлі почуття добра, совісті, людяності.

Проза Василя Головецького, як правило, має гіркуватий, печальний відтінок, за яким вгадується пережите самим автором. Вона стилістично відшліфована, відзначається живою, образною мовою, з акцентом на точну психологічну деталь. Це допомагає читачеві глибше проникнути у складну фабулу, осягнути драматичність сюжету, часом парадоксальні вчинки героїв. З іншого боку, автор ніколи не ганяється за модними течіями у літературі, бережно виконує настанови класиків української літератури щодо мови прози, її покликання.

Як поет Василь Головецький також тяжіє не до авангардних, а до традиційних форм і прийомів української і світової поезії, де акцент робиться на простоту передачі думки та образність, використання щемливих і звичних для України мотивів материнської долі, кохання, філософських роздумів про сенс життя тощо.

У передмові до книги «Тернова хустка» (2008 р.) П. Білоус зазначив: «Ліричні одкровення автора, які вилилися у майстерно сформовані, образно філігранні віршовані рядки. Рядки, які вражають своєю емоційною відкритістю, задушевністю, бажанням відгорнути від себе випадкове словесне сміття і сказати пристрасно, відверто, по-справжньому, як під час молитви, як під час сповіді».

У поезії «У Народичах» разом із автором переживаємо почуття провини перед дітьми, що постраждали від аварії на ЧАЕС. Це один із найболючіших мотивів творчості письменника.

За народицьким дитсадком

Закривавились квіти

І тихенько сидять рядком

Насторожені діти.

*Ані сміху, ані плачу –
Наче й зовсім не дишуть.
Ще ні разу таку не чув
Я моторошну тишу...
Раптом щезли усі слова...
Всі слова мої, де ви?!
Не одважуся роздавать
Карамельки дешеві...
І стою, наче блудний син,
Найневдячніший родич.
О, найтяжча з моїх провин –
Тихі діти Народич!..*

Виразно звучить громадянська тема у вірші «Роксолана» (2007). Автор відверто передає прикре враження від перебування у Туреччині: ледь не на кожному кроці тут зустрінеш українок, котрі залюбки, без туги за рідною землею, охоче слугують новітнім багатим «султанам»:

*Ці – гаремні дружини,
Ті – як наймички з ним,
Проміняли калину
На турецький калім.
Проміняли байдуже
У заморськiм краю
Рідне «дякую дуже!»
На чуже «ташей к'ю».
І здалось на хвилину
Під гортанне «ялла»,
Що уся Україна
Продаватися пішла.*

У Василя Головецького є великі за обсягом прозові твори («Ангел безодні», «Опозиція», «Прощання з душею»), проте письменник більше

любить такі жанри, як новела, етюд, есе, поезія. Малі прозові форми автор номінує «видихами», бо, за його ж словами, пише їх лише тоді, коли несила змовчати, коли новий твір з'являється на світ єдиним поштовхом видихуваного повітря.

Письменник живе разом із кожним власним витвором, відтак за піввіку довелося прожити безліч маленьких життів. «У творах письменника, прозових та поетичних, існує, постійно функціонує важливе і для змісту, і для художньої форми ядро – це душа. Читаєш новели чи вірші і думаєш: у цьому громіздкому, гамірному, скрипучо-вибуховому світі є душа, яка пам'ятає запах вечора, сільську вулицю, батька-матір з їх відданістю дітям і водночас непримітною скромністю, невибагливістю; пам'ятає якісь побутові дрібниці, відомі лише їй закутки природи, чийсь обличчя... вона зіткана з проникливих поглядів, з почуття провини перед тими, хто зробив тобі добро, а ти забув, не зумів віддячити...» (П. Білоус).

Душа для Василя Головецького – священна. Її автор не наважується змалювати чорною та гріховною, ні, душа – то завжди вірець чистоти. В повісті «Прощання з душею» Василь Головецький Душу робить героїнею твору, «сивою дівчиною». Душа завжди чиста, але з легкістю покидає недостойних людей. *«...як страшенно побільшало на землі бездушних людей. То великі грішники, що животіють фізично. Цих людей давно й безповоротно покинули їхні душі... кожен із них відхрестився від власної душі, вона стала йому непотребом»,* – звучить із уст «сивої дівчини». Перед загрозою стати «бездушним» опиняється головний герой повісті Микола, журналіст. У сні чоловік зустрічається з померлими родичами, які зібрали справжнє віче, яке має вирішити, лишити Душу Миколі чи відібрати. Далі починається ряд випробувань на доведення, чи то навпаки, спростування, Миколиної «втраченості».

Зовсім скоро карколомно сходить з рейок його звичне та усталене життя: чоловік знайомиться на Житньому ринку з хлопчиком, що співом заробляє гроші. Образ хлопчика заповнює свідомість чоловіка. Незабаром

таємний дзвінок сповіщає, що Миколина дружина, завідувача дитсадком, колись народила і покинула хлопчика. Микола в розпачі, намагається знайти дитину. Вже й без того спантеличений, чоловік втрачає батька.

Микола раптом ніби побачив своє життя збоку. Він усвідомлює, що вони з дружиною були чужими, хоч і прожили пліч-о-пліч дванадцять років. Серце журналіста гріє маленька донька Соломія, але не полишають думки про покинутого хлопчика. Життя – гра, тож випадковість дозволяє Миколі знайти покинутого Богдана Можарівського. Виявляється, одного разу вони вже зустрічалися на Житньому ринку...

Загалом, царина Василя Головецького, прозаїка та поета, – дослідження складного та суперечливого життєвого космосу. Нерідко письменник заглиблюється у філософсько-психологічні студії. Душевність кожного твору переплетена з яскравими художніми деталями, відтак письменнику вдається по-новому подивитися на вічні теми. Так, в оповіданні «У коня заболіло серце» Василь Головецький підіймає тему зміни поколінь – надзвичайно складний етап у житті тих, хто змушений поступитися місцем «під сонцем» іншим. Василь Головецький свою концепцію доводить, малюючи картину життя Коня, досвідченого та вірного, та Кобилиці, наївної та гарячої. «Глибокого осіннього вечора у коня заболіло серце», – починається оповідання. А далі – перед Конем пробігає все його довге життя, присвячене служінню господарю. І попри цинізм господаря («Іржаво скрипнули двері ганку, затим – конюшні, і в світлому отворі постав Господар зі своїми незмінними запахами. – Сволоч! – ікнув Господар і щосили копнув Коня. – Розбушувався, дохляк...») навіть в останні миті життя Кінь – відданий слуга: «Закунявши, він боявся навіть ворухнутися, щоб не обізвалось колишне. Подумав іще: ось помре, не дай Бог, уночі – хто поїде вдосвіта по дрова Сусідці, і як Господар витягатиме його через високий поріг?»).

Марна справа шукати в творчості Василя Головецького провідних мотивів, панівних образів, вся його творчість – цілісна картина, де кожен

твір, прозовий чи поетичний, – майстерний порух пензлем, віднімеш хоч один – полотно втратить свою завершеність.

«Життя – гра в бісер, – стверджує Василь Головецький, – у ньому ніколи не буває однотонного, одноколірного, всюди – “з журбою радість обнялась”. Таким входить життя в творчий світ письменника. Йому радять додати оптимізму, але він визнає лише «чесну літературу» і сподівається, що його творам пощастить мати читача, який «глибоко розуміє янусову роздвоєність, більше того – поліфонічність реалій життєвих буднів, не підсолоджених бадьорим письменством».